EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 10.12.2004
KOM(2004)793 lopullinen

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

Armenialle, Georgialle ja Tadžikistanille myönnettävän poikkeuksellisen rahoitustuen täytäntöönpanosta

{SEK(2004)1635}

1. JOHDANTO

Neuvosto teki 17. marraskuuta 1997 päätöksen 97/787/EY poikkeuksellisen rahoitustuen myöntämisestä Armenialle ja Georgialle. Päätöstä muutettiin 20. maaliskuuta 2000 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2000/244/EY, jolla rahoitustuki laajennettiin koskemaan myös Tadžikistania. Alkuperäisen päätöksen muutetun 1 artiklan 3 kohdan mukaan ajanjakso, jona tuen avustusosuus maksetaan edunsaajille erissä, päättyy vuonna 2004. Päätöksen 5 artiklan 2 kohdassa säädetään, että ”*neuvosto tarkastelee tämän päätöksen siihenastista soveltamista komission antaman laaja-alaisen kertomuksen perusteella ennen 31 päivää joulukuuta 2004. Kertomus toimitetaan myös Euroopan parlamentille*.” Tämä kertomus on laadittu neuvoston päätöksen edellä mainitun säännöksen nojalla.

2. ARMENIALLE, GEORGIALLE JA TADŽIKISTANILLE MYÖNNETTÄVÄN POIKKEUKSELLISEN RAHOITUSTUEN TAUSTA JA KESKEINEN SISÄLTÖ

Armenialle, Georgialle ja Tadžikistanille myönnetyllä poikkeuksellisella rahoitustukiohjelmalla pyrittiin tukemaan taloudellisesti näitä kolmea maata, joiden taloudelliset ja yhteiskunnalliset haasteet olivat erityisen kriittisessä vaiheessa niiden toteuttaessa kansainvälisten rahoituslaitosten tuella uudistuksia ja siirtyessä markkinatalouteen. Kun poikkeuksellista rahoitustukiohjelmaa valmisteltiin, Armenia ja Georgia olivat jo toteuttamassa kattavia sopeutus- ja uudistusohjelmia IMF:n edullisin ehdoin toteutetun tehostetun rakennesopeutusohjelman (Enhanced Structural Adjustment Facility, ESAF) mukaisesti. Tadžikistan oli vasta aloittanut vastaavan ohjelman laatimisen.

Kyseisten ohjelmien täytäntöönpanoon vaikutti se erityispiirre, että näillä valtioilla oli yhteisölle suuria maksurästejä, jotka liittyivät 1990-luvun alkupuolella myönnettyihin lainoihin. Rästissä olevat maksut oli suoritettava, jotta Armenia, Georgia ja Tadžikistan pystyisivät käyttämään kaikki taloudelliset resurssinsa uudistusten tukemiseen ja niihin liittyvistä tiukoista toimenpiteistä syntyvien yhteiskunnallisten ongelmien lievittämiseen.

Neuvosto teki marraskuussa 1997 ensimmäisen päätöksen (neuvoston päätös 97/787/EY) Armenialle ja Georgialle myönnettävästä poikkeuksellisesta rahoitustuesta. Päätöksen mukaan yhteisö myöntää näille kahdelle maalle rahoituspaketin, joka koostuu pitkäaikaisista lainoista ja suorista avustuksista. Lainaosuus on enintään 170 miljoonaa euroa, laina-aika 15 vuotta ja lyhennyksetön aika 10 vuotta. Avustusosuus on enintään 85 miljoonaa euroa, ja se maksettiin useammassa erässä vuosina 1997–2002. Armenialle myönnettiin lainaa 28 miljoonaa euroa ja avustusta 30 miljoonaa euroa. Georgialle myönnettiin lainaa 110 miljoonaa euroa ja avustusta 55 miljoonaa euroa.

Armenian ja Georgian poikkeuksellisen rahoitustuen myöntämispäätöstä tehtäessä neuvosto sitoutui harkitsemaan vastaavaa toimenpidettä Tadžikistanin osalta heti, kun olosuhteet sen sallivat. Tadžikistan aloitti pian tämän jälkeen kansainvälisten rahoituslaitosten tukeman sopeutus- ja uudistusohjelman (IMF:n kanssa toteutettava ESAF-rahoitusjärjestely hyväksyttiin kesäkuussa 1998), ja komissio ehdotti rahoitustukiohjelman laajentamista koskemaan myös Tadžikistania. Neuvosto teki asiasta maaliskuussa 2000 päätöksen 2000/244/EY, jolla muutettiin päätöstä 97/787/EY. Tadžikistanille myönnettiin enintään 95 miljoonan euron rahoitustuki (60 miljoonan euron laina ja 35 miljoonan euron avustukset). Samassa neuvoston päätöksessä Georgialle myönnettävien avustusten kokonaismäärää

korotettiin 65 miljoonaan euroon ja ohjelman täytäntöönpanoaikaa pidennettiin vuoteen 2004 saakka.

Poikkeuksellisella rahoitustuella on tarkoitus täydentää kansainvälisiltä rahoituslaitoksilta saatavaa rahoitusta. Rahoitustuen maksamisen edellytys on, että edunsaajamaat toteuttavat asianmukaisesti IMF:n kanssa sovitut rahoitusjärjestelyt. Ohjelman selkeänä tavoitteena oli myös tukea edunsaajien talouden kestävyyttä ja ulkoisten velkojen supistamista, minkä vuoksi tuen maksamisen edellytyksenä oli velkaantuneisuuden keventäminen. Lainat ja ensimmäiset avustuserät maksettiin vasta sitten, kun edunsaajat olivat maksaneet kaikki velkansa yhteisölle. Seuraavien avustuserien maksamisen ehtona oli, että edunsaajat maksavat nopeutetussa aikataulussa yhteisölle velkansa, jotka liittyvät poikkeuksellisen rahoitustuen puitteissa myönnettyihin lainoihin. Ohjelman yksi tavoite oli, että poikkeuksellisen rahoitustuen täytäntöönpanoajan lopussa edunsaajilla ei ole joko lainkaan velkaa yhteisöltä tai se on ainakin vähentynyt huomattavasti.

Avustuserät maksetaan ensimmäistä erää lukuun ottamatta vasta sitten, kun osapuolten sopimat rakennepoliittiset toimenpiteet on toteutettu. Poikkeuksellisen rahoitustuen rakennepoliittiset ehdot perustuvat edunsaajamaiden viranomaisten laatimiin talousohjelmiin ja niillä pyritään erityisesti parantamaan kyseisten valtioiden talouden ulkoista kestävyyttä. Komission asettamissa ehdoissa keskitytään erityisesti uudistuksiin julkisessa taloudessa, julkishallinnossa (mukaan lukien korruption torjunta), rahoitussektorilla, yksityistämisessä, hallinnointi- ja ohjausjärjestelmissä (corporate governance) jne. Saatetaan myös tarvita erityistoimia, jotka vastaavat komission kahdenvälisissä suhteissa nimeämiä painopistealueita. Näitä ovat muun muassa kauppapoliittiset toimet ja kahdenvälisiin sopimuksiin perustuva taloudellinen yhteistyö eri aloilla. Tämän kertomuksen liitteessä olevassa taulukossa 1 on yhteenveto rakennepolitiikan aloista, joihin komissio on keskittynyt näille kolmelle maalle myönnettyjen avustusosuuksien maksamiselle asettamissaan rakennepoliittisissa ehdoissa.

3. VUOSIEN 1997 JA 2000 PÄÄTÖSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

3.1. Yhteisön toimet

Neuvoston tehtyä päätöksen Armenialle ja Georgialle myönnettävästä poikkeuksellisesta rahoitustuesta komissio ja kyseisten valtioiden viranomaiset neuvottelivat rahoitustuen ehdoista. Ohjelman yleiset ehdot kuten vuotuisten avustuserien ja aikaistettujen lyhennysten enimmäismäärät ja ajankohdat määritettiin yhteisymmärryspöytäkirjoissa, jotka allekirjoittivat komissio yhteisön puolesta sekä edunsaajavaltioiden ja keskuspankkien edustajat. Lainojen erityisehdoista määrättiin samassa yhteydessä allekirjoitetuissa lainasopimuksissa. Yhteisymmärryspöytäkirjat ja lainasopimukset allekirjoitettiin Georgian kanssa joulukuussa 1997 ja Armenian kanssa joulukuussa 1998. Neuvoston tehtyä päätöksen 2000/244/EY komissio ja Tadžikistanin edustajat allekirjoittivat yhteisymmärryspöytäkirjan ja lainasopimuksen tammikuussa 2001. Koska ohjelman voimassaoloaikaa pidennettiin ja Georgialle myönnettävien avustusten yhteismäärää korotettiin, uusi yhteisymmärryspöytäkirja allekirjoitettiin Armenian kanssa elokuussa 2001 ja Georgian kanssa heinäkuussa 2001.

Liitteessä olevassa taulukossa 2 on yhteenveto yhteisymmärryspöytäkirjojen (joita on tarkistettu Armenian ja Georgian osalta) mukaisista poikkeukselliseen rahoitustukeen sisältyneistä keskeisistä tekijöistä. Tavoitteena on, että ohjelman täytäntöönpanon päättyessä Armenialla ei olisi lainkaan velkaa yhteisölle ja että Georgian ja Tadžikistanin velka olisi supistunut kestävälle tasolle.

Jäljempänä esitetään tiedot poikkeuksellisen rahoitustuen täytäntöönpanosta vuoden 1998 (ensimmäiset maksut Georgialle ja Armenialle) ja vuoden 2004 kolmannen neljänneksen välisenä aikana sekä komission suunnittelemista vuoden 2004 viimeisellä neljänneksellä ja vuoden 2005 alkupuolella toteuttavista toimista. Taulukoissa 3 ja 4 esitetään ohjelman kvantitatiiviset tulokset.

3.2. Armenia

Armenialle myönnetyn poikkeuksellisen rahoitustuen täytäntöönpano alkoi joulukuussa 1998, kun Armenia maksoi yhteisölle rästissä olleet velkansa (51 miljoonaa euroa). Komissio maksoi tämän jälkeen uuden lainan (28 miljoonaa euroa) ja ensimmäisen avustuserän (8 miljoonaa euroa).

Armenialle maksettiin toinen avustuserä (4 miljoonaa euroa) vuosina 1999–2000. Joulukuussa 1999 maksettiin avustuserä, jonka edellytyksenä oli heinäkuussa 1999 tarkasteltavina olleiden ehtojen täyttäminen. Armenia oli puolestaan oli vähentänyt yhteisöltä ollutta velkaansa 5 miljoonaa euroa. Tukiohjelman täytäntöönpano keskeytettiin vuonna 2000, koska Armenia ei onnistunut tekemään IMF:n kanssa sopimusta uudesta rahoitusjärjestelystä sen jälkeen, kun tehostetun rakennesopeutusohjelman (ESAF) voimassaolo päättyi joulukuussa 1999. Järjestelyä jatkettiin vasta vuonna 2001, kun IMF:n johtokunta oli toukokuussa 2001 hyväksynyt ESAF:n korvanneen köyhyyden vähentämis- ja kasvujärjestelyn (Poverty Reduction and Growth Facility, jäljempänä ’PRGF-ohjelma’) puitteissa uuden kolmivuotisen ohjelman. Järjestelyn voimassaoloaika päättyy joulukuussa 2004.

Komissio teki PRGF-ohjelman puitteissa kolme tarkastusmatkaa (kesäkuussa 2001, kesäkuussa 2002 ja joulukuussa 2003) ennen poikkeukselliseen rahoitustukeen sisältyneiden kolmen vuotuisen erän maksamista. Kukin kolmesta avustuserästä oli suuruudeltaan 5,5 miljoonaa euroa, ja jokaisen erän maksaminen edellytti 7 miljoonan euron suuruista ennenaikaista velanlyhennystä. Avustuserät maksettiin vuoden 2002 alkupuolella, vuoden 2002 lopulla ja kesäkuussa 2004. Kyseisten toimien tuloksena Armenian velka yhteisölle supistui 2 miljoonaan euroon. Poikkeukselliseen rahoitustukeen kuuluva viimeinen avustuserä (1,5 miljoonaa euroa) on tarkoitus maksaa vuonna 2005 sen jälkeen, kun Armenia on maksanut takaisin viimeisen erän yhteisön vuonna 1998 myöntämästä lainasta. Armenialle myönnetyn poikkeuksellisen rahoitustuen odotetaan saavuttavan sekä avustusten maksamisen että ennenaikaisten lainanlyhennysten osalta lopullisen tavoitteensa vuoden 2005 alussa, kun Armenia on maksanut takaisin kaikki velkansa yhteisölle.

3.3. Georgia

Georgialle myönnetyn poikkeuksellisen rahoitustuen täytäntöönpano alkoi heinäkuussa 1998, kun Georgia maksoi yhteisölle rästissä olleet velkansa (131 miljoonaa euroa) ja yhteisö maksoi uuden 110 miljoonan euron lainan ja ensimmäisen avustuserän (10 miljoonaa euroa).

Toinen avustuserä (9 miljoonaa euroa) maksettiin syyskuussa 1999 Georgian lyhennettyä ennenaikaisesti velkaansa yhteisölle 10 miljoonaa euroa. Tukiohjelman täytäntöönpano keskeytettiin vuonna 2000, koska Georgian viranomaiset eivät päässeet IMF:n kanssa sopimukseen uudesta rahoitusjärjestelystä sen jälkeen, kun vuonna 1996 alkaneen tehostetun rakennesopeutusohjelman (ESAF) voimassaolo päättyi elokuussa 1999. Täytäntöönpanoa jatkettiin vasta vuonna 2001, kun IMF:n johtokunta oli hyväksynyt uuden kolmivuotisen PRGF-ohjelman tammikuussa 2001. Koska Georgian talouskehityksessä ja rakenneuudistusten toteuttamisessa oli toivomisen varaa, komissio päätti maksaa vuoden 2001

avustuserästä vain osan (6 miljoonaa euroa) ja asetti loppusumman (5,5 miljoonaa euroa) maksamisen ehdoksi paremman edistymisen rakenneuudistuksissa. Georgian maksettua yhteisölle ennenaikaisen velanlyhennyksen (8 miljoonaa euroa) edellä mainittu ensimmäinen osa avustuserästä maksettiin joulukuussa 2001. Rakenneuudistukset eivät edenneet käytännössä lainkaan vuoden 2001 aikana, koska Georgian poliittinen tilanne heikkeni merkittävästi vuoden jälkipuoliskolla. Poikkeuksellisen rahoitustuen täytäntöönpano keskeytettiin jälleen ja sitä jatkettiin marraskuussa 2003 tapahtuneen vallanvaihdoksen jälkeen vasta vuoden 2004 puolella.

Georgian uusi hallitus on aloittanut uudelleen talouden sopeuttamisen ja uudistamisen. Viranomaisten strategia on saanut kansainvälisten rahoituslaitosten ja muiden kansainvälisten rahoittajien tuen. Viime kesäkuussa IMF hyväksyi uuden kolmivuotisen PRGF-ohjelman ja Maailmanpankki myönsi uusia sopeutusluottoja. Myös poikkeuksellisen rahoitustuen täytäntöönpanoa on jatkettu. Ensin maksetaan 6,5 miljoonan euron avustuserä, joka perustuu loppuvuonna 2002 suoritettuun tarkasteluun, mutta jota ei tuolloin voitu maksaa (IMF:n tukeman ohjelman toteutus keskeytyi pian tarkastelun jälkeen eikä yhteisön avustuserää maksettu). Avustuserän maksaminen edellyttää, että Georgia maksaa ennenaikaisesti vastaavan suuruisen lyhennyksen yhteisön vuonna 1998 myöntämästä lainasta. Näin Georgialle myönnetyn poikkeuksellisen rahoitustuen puitteissa maksettu määrä nousee 31,5 miljoonaan euroon (enimmäismäärä on 65 miljoonaa euroa), ja Georgia on lyhentänyt velkaansa yhteisölle yhteensä 24,5 miljoonaa euroa.

Georgian viranomaiset aikovat hyödyntää suotuisia talouspoliittisia olosuhteita ja vähentää velkaansa yhteisölle saadakseen velkaantuneisuutensa kestävämmälle tasolle keskipitkällä aikavälillä. Georgian viranomaiset ovat jo pyytäneet, että EU jatkaa poikkeuksellisen rahoitustuen täytäntöönpanoa. Yhteisön taloudellisen tuen odotetaan auttavan maata supistamaan ulkoisen velkansa selvästi nykyistä kestävämmälle tasolle.

3.4. Tadžikistan

Ohjelman täytäntöönpano aloitettiin Tadžikistanissa maaliskuussa 2001, kun yhteisö maksoi uuden lainan (60 miljoonaa euroa) ja ensimmäisen avustuserän (7 miljoonaa euroa). Tadžikistan oli ennen kyseisten maksujen suorittamista maksanut yhteisölle lähes 79 miljoonan euron velkarästit.

Seuraava avustuserä (7 miljoonaa euroa) maksettiin joulukuussa 2001. Yhteisölle ennenaikaisesti maksettavan velanlyhennyksen määräksi vahvistettiin 8 miljoonaa euroa, mikä on selvästi vähemmän kuin kahdenvälisen yhteisymmärryspöytäkirjan mukainen 12 miljoonan euron enimmäismäärä. Komissio totesi, että Tadžikistanin vaikean taloudellisen tilanteen vuoksi kokonaisvelkaa voidaan supistaa suunniteltua vähemmän.

Komissio teki Tadžikistaniin kaksi ohjelman mukaista tarkastusmatkaa kesäkuussa 2002 ja maalis/kesäkuussa 2004. Kolmas vuotuinen avustuserä maksettiin alkuvuodesta 2003 sen jälkeen, kun IMF oli hyväksynyt joulukuussa 2002 uuden PRGF-järjestelyn, joka korvasi joulukuussa 2001 päättyneen ESAF/PRGF -ohjelman. Uuden järjestelyn voimassaoloaika päättyy joulukuussa 2005. Neljäs avustuserä on tarkoitus maksaa ennen vuoden 2004 loppua. Kumpikin erä on suuruudeltaan 7 miljoonaa euroa, ja niiden maksamisen edellytys on, että maan velkaa yhteisölle lyhennetään ennenaikaisesti 8 miljoonaa euroa, mikä on asianmukainen määrä ottaen huomioon maan rahoitusrajoitteet.

Vuoden 2005 alkupuolella on tarkoitus maksaa vielä yksi 7 miljoonan euron avustuserä. Vastaavan ennenaikaisen velanlyhennyksen suuruus määräytyy ohjelmaan sisältyvää tarkastelua suoritettaessa. Kun vuodelle 2004 ja vuoden 2005 alkupuolelle suunnitellut toimet on toteutettu, kaikki Tadžikistanille varatut avustusvarat on käytetty. Tadžikistanin velan yhteisölle odotetaan supistuvan 28 miljoonaan euroon olettaen, että myös viimeisin ennenaikainen velanlyhennys on suuruudeltaan 8 miljoonaa euroa.

Tadžikistan jatkanee tulevaisuudessa enneaikaisia velanlyhennyksiään yhteisölle saadakseen velkaantuneisuutensa kestävämmälle tasolle keskipitkällä aikavälillä. Poikkeuksellisen rahoitustuen voimassaoloa joudutaan kenties jatkamaan tämän vuoksi.

4. POIKKEUKSELLISEN RAHOITUSTUEN TALOUDELLISET TULOKSET

Poikkeuksellinen rahoitustuki on hyödyttänyt selvästi Armeniaa, Georgiaa ja Tadžikistania edistämällä kyseisten kolmen maan talouden sopeuttamista ja uudistamista kansainvälisiltä rahoituslaitoksilta saadun taloudellisen tuen lisäksi. Poikkeuksellisella rahoitustuella on ollut todennäköisesti suurin vaikutus näiden kolmen maan ulkoisen velan vähentämiseen, mikä on parantanut talouden keskipitkän ja pitkän aikavälin kestävyyttä. Ohjelman täytäntöönpanon ensimmäisessä vaiheessa (lainojen ja ensimmäisten avustuserien maksu) Armenia, Georgia ja Tadžikistan pystyivät maksamaan yhteisöltä aiemmin saatuihin lainoihin liittyneet suuret rästinsä ja vakiinnuttamaan näin taloudelliset suhteensa Euroopan unioniin ja muihin kansainvälisiin rahoittajiin. Seuraavat avustuserät antoivat näille kolmelle valtiolle mahdollisuuden jatkaa yhteisöltä olevien lainojensa supistamista ja pyrkiä lähemmäs kestävällä pohjalla olevaa taloudellista asemaa. Tämä onnistui parhaiten Armenialta ja Tadžikistanilta. Armenian velka yhteisölle oli ohjelmakauden alussa yli 50 miljoonaa euroa, ja se on tarkoitus maksaa kokonaan takaisin. Tadžikistanin velka, joka oli lähes 80 miljoonaa euroa, supistunee alle 30 miljoonaan euroon. Georgian osalta tulokset eivät ole yhtä hyviä. Maalla on velkaa yhteisölle edelleen yli 85 miljoonaa euroa (vuonna 1998 velkaa oli yli 130 miljoonaa euroa).

Poikkeuksellisella rahoitustuella tuettiin edunsaajamaiden sopeutus- ja rakenneuudistusprosessin muita osia lähinnä osallistumalla tiettyihin rakenneuudistuksiin erityisehtojen mukaisesti (ks. myös liitteessä oleva 2 jakso ja taulukko 1). Näitä toimia on tarkoitus arvioida samassa yhteydessä, kun talousuudistusten etenemistä ohjelman täytäntöönpanovuosina tarkastellaan yleisemmin.

Talouden elpyminen alkoi **Armeniassa** jo vuonna 1995, ja se kiihtyi IMF:n ESAF/PRGF -ohjelmia toteutettaessa vuosina 1996–1999. Poikkeuksellisen rahoitustuen täytäntöönpano aloitettiin tässä Armenian talouskehityksen kriittisessä vaiheessa. Armenian vuotuinen talouskasvu on ollut 9 prosenttia vuodesta 1998, ja taloutta on onnistuttu tasapainottamaan merkittävästi. Armenia on myös toteuttanut onnistuneesti lukuisia rakenneuudistuksia muun muassa verotuksessa, julkistalouden hallinnossa, yritysten rakennemuutoksissa, yksityistämisessä ja pankkisektorilla. Yhteisö on tukenut useita keskeisiä rakenneuudistuksia asettamalla ehtoja poikkeuksellisen rahoitustuen avustusosuuksien maksamiselle. Talouden uudistamisessa saavutetuista tuloksista ja rakenneuudistusten edistymisestä voidaan päätellä, että Armenian talouskehitys ja -kasvu pysyvät tulevaisuudessa todennäköisesti kestävämmällä pohjalla.

Georgia onnistui toteuttamaan joitakin sopeutus- ja uudistustoimia (esimerkiksi pankkialan sääntelyssä ja valvonnassa) poikkeuksellisen rahoitustuen täytäntöönpanon aikana, mutta

suurinta osaa tavoitteista ei ole saavutettu. Silmiinpistävää on, että IMF:n ensimmäisen ESAF/PRGF -ohjelman voimassaoloaikana (vuodet 1996–1999) toteutettujen alkuvaiheen uudistusten jälkeen edistystä ei ole juuri tapahtunut julkishallinnon eikä makrotalouden (erityisesti finanssipolitiikan) hoidossa. Poliittisen toimintaympäristön heikkouden vuoksi Georgian talouden elpyminen ja kestävyyden lisääntyminen on ollut paljon hitaampaa kuin Armeniassa. Tilanne on kuitenkin muuttunut viime aikoina. Loppuvuodesta 2003 tapahtuneen vallanvaihdon jälkeen Georgian uudet viranomaiset aloittivat tehokkaan sopeutus- ja uudistusohjelman, jossa keskitytään kahteen eniten kritiikkiä saaneeseen osa-alueeseen eli julkishallinnon ja julkisen talouden hoitoon. Viimeksi kuluneiden kahdentoista kuukauden aikana on jo saavutettu merkittävää edistystä.

Tadžikistanissa uudistukset ovat edenneet huomattavan nopeasti niinä neljänä vuotena, kun poikkeuksellista rahoitustukea on pantu täytäntöön. Talouden tila on yleisesti ottaen kohentunut merkittävästi: vuotuinen talouskasvu on melkein 10 prosenttia, finanssi- ja rahapolitiikka ovat vahvemmalla pohjalla, vaihtotaseen vaje on supistunut ja ulkoinen velka on saatu taas kestävämmälle tasolle. Lisäksi on toteutettu lukuisia ensimmäisen sukupolven rakenneuudistuksia (muun muassa hintojen ja kaupan vapauttaminen, yritysten yksityistäminen). Yhteisö on tukenut useiden keskeisten rakennepolitiikan alojen kehitystä asettamalla niitä koskevia ehtoja rahoitustuen maksamiselle. Taloudellisen toimintaympäristön ennustetaan pysyvän suotuisana lähitulevaisuudessa. Tämä helpottanee useimpien köyhyyden vähentämistä koskevan strategia-asiakirjan (Poverty Reduction Strategy Paper, PRSP) ja köyhyyden vähentämis- ja kasvujärjestelyn (PRGF) mukaisiin ohjelmiin sisältyvien rakenneuudistusten täytäntöönpanoa edellyttäen, että kansainvälisiltä rahoituslaitoksilta ja muilta rahoittajilta saatava taloudellinen tuki jatkuu.

Liitteenä olevassa komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa kuvaillaan yksityiskohtaisemmin maakohtaista kehitystä sekä toimia makrotalouden ja julkisen talouden sekä rakenneuudistusten alalla.

5. PÄÄTELMÄ

Komission arvio ohjelman täytäntöönpanon tuloksista voidaan tiivistää seuraavasti. Poikkeuksellinen rahoitustuki on auttanut Armeniaa, Georgiaa ja Tadžikistania toteuttamaan uudistuksia ja saattamaan julkisen talouden kestävämmälle pohjalle. Georgia ei ole kuitenkaan saavuttanut kaikkia tavoitteita, ja sama pätee jossain määrin Tadžikistaniin. Saavutetusta edistyksestä huolimatta näillä mailla on edelleen paljon velkaa yhteisöltä, ja velkamäärän supistaminen kestävälle tasolle keskipitkällä tai pitkällä aikavälillä näyttää vaikealta tavoitteelta. Velan määrä suhteessa valtion tuloihin ja BKT:hen pysyy jatkossakin suurena, vaikka valtion tulot kasvaisivat nopeasti suhteessa BKT:hen. Molemmat maat ovat edelleen riippuvaisia ulkoisesta tuesta toteuttaessaan rakenneuudistuksia osana köyhyyden vähentämiseen ja kasvun kiihdyttämiseen tähtääviä strategioitaan.

Uudistusten edistymiselle ja julkisen talouden ulkoiselle kestävyydelle on kuitenkin aiempaa selvästi paremmat mahdollisuudet, koska Georgian ja Tadžikistanin talous on kehittynyt suotuisasti viime aikoina ja niiden taloudellinen toimintaympäristö on parantunut. Näissä olosuhteissa ulkoisella taloudellisella tuella voidaan todennäköisesti saavuttaa hyviä tuloksia.

Komissio aikoo ehdottaa jatkotoimia, jotta poikkeuksellisen rahoitustuen täytäntöönpano voidaan saattaa päätökseen. Näillä toimilla tuetaan talousuudistusten jatkamista ja nopeuttamista ja autetaan erityisesti Georgiaa ja Tadžikistania vähentämään velkaansa

yhteisölle nopeammassa tahdissa. Komissio valmistelee jatkotoimia koskevia ehdotuksia tutkimalla ennenaikaisen velanmaksun aiheuttamien rahoitustarpeiden lisäksi huolellisesti useita tekijöitä kuten talouspolitiikan yleistä laatua, viranomaisten sitoutumista poliittisiin tavoitteisiin sekä yhteisön mahdollisen tuen johdonmukaisuutta virallisten velkojien (Georgialle) myöntämien velanhuojennusten kanssa.

Komissio aikoo myös integroida mahdolliset jatkossa toteutettavat taloudelliset tukitoimet tiiviisti Euroopan unionin yleisiin suhteisiin alueen valtioiden kanssa sekä taloudellisille ja poliittisille uudistuksille myönnettävään tukeen.

LIITE

Table 1

Main areas of structural conditionality in EFA programme 1998-2004

	Armenia	Georgia	Tajikistan
Public finances			
Tax administration	+	+	+
Budgetary planning (incl. MTEF)	+		
Budget expenditure and treasury system (incl. arrears)	+	+	+
Public debt management			+
Quasi-fiscal deficits	+		+
Business climate			
Improving legislation and regulatory environment	+	+	
International Accounting Standards	+		+
Civil Service reform			
public sector employment	+		
anti-corruption	+	+	+
Privatisation and restructuring of public enterprises			
small scale privatisation	+	+	+
medium and large state-owned enterprises	+	+	+
incl. Energy utilities	+	+	+
Telecommunications		+	
Transport infrastructure		+	
Industrial enterprises	+	+	+
Banking sector			
restructuring/privatisation of state-owned banks	+	+	+
Prudential regulations and banking supervision	+	+	+
Agricultural reform			
Land ownership	+	+	+
Restructuring of state farms			+
Trade policy			
Trade legislation	+	+	
Specific EU-related trade policy measures		+	

Table 2

Overview of the Community EFA to Armenia, Georgia and Tajikistan

in million EUR

	Armenia	Georgia	Tajikistan
Settlement of arrears	51	131	79
New loan	28	110	60
Total grants (up to)	30	65	35
Initial tranche (disbursed simultaneously with the loan)	8	10	7
Cumulated annual tranches	22	55	28
Early debt repayment foreseen (up to)	28	81	48
Outstanding debt to EC foreseen at end of prog.	-	29	12

Table 3

Implementation of the Community EFA to Armenia, Georgia and Tajikistan - Detail

in million EUR

	1998	1999	2001	2002	2003	2004		2005	Total
						Q1-Q3	Q4 (**)	(***)	
Armenia									
Grant disbursement									
planned (*)	8	4	5.5	5.5	5.5	1.5			30
actual	8	4		11		5.5		1.5	30
Early debt repayment									
planned (*)		5	7	7	7	2			28
actual		5		14		7		2	28
Georgia									
Grant disbursement									
planned (*)	10	9	11.5	11.5	11.5	11.5			65
actual	10	9	6				6.5		31.5
Early debt repayment									
planned (*)		10	15.5	18.5	18.5	18.5			81
actual		10	8				6.5		24.5
Tajikistan									
Grant disbursement									
planned (*)			14	7	7	7			35
actual			14		7		7	7	35
Early debt repayment									
planned (*)			12	12	12	12			48
actual			8		8	8	8		32

(*) For years 2001-2004, in Memoranda of Understanding concluded in 2000-2001.

(**) Operations under preparation. Payments to be made before the end of 2004.

(***) Payments to be made un 2005 based on budgetary commitments to be made in 2004 (Q4).

Table 4

Implementation of Community EFA to Armenia, Georgia and Tajikistan - Summary

in million EUR

		Made 1998-2004		Under prep.	Commitment	Total
		Initial tr.	Annual tr.	2004	foreseen (2004)	
Armenia						
	grant disbursements	8	20.5		1.5	30
	early debt repayments		26		2	28
pm -	outstanidng debt to EC (end programme)					-
Georgia						
	grant disbursements	10	15	6.5		31.5
	early debt repayments		18	6.5		24.5
pm -	outstanidng debt to EC (end programme)					85.5
Tajikistan						
	grant disbursements	7	14	7	7	35
	early debt repayments		16	8	8	32
pm -	outstanidng debt to EC (end programme)					28
Total						
	grant disbursements	25	49.5	13.5	8.5	96.5
	early debt repayments		60	14.5	10	84.5